

Вплив агресивності баскетболістів на ефективність їх ігрових показників

Несен О. О., Харченко Є. С.

Харківська державна академія фізичної культури, Харків, Україна

Вступ. Змагальна діяльність у спортивних іграх обумовлена суперництвом гравців двох команд, в якому активні наступальні емоції спрямовані на суперника, протидію та опір якого необхідно зламати, витримати і побороти, що є об'єктом багатьох досліджень [2; 3]. В умовах напруженої ігрової діяльності прояв агресивної поведінки спортсменів, у рамках існуючих правил змагань, є необхідним для досягнення певної переваги над суперником та ефективного виконання ігрових дій [4; 5]. Однак, як показує практика, не всі гравці можуть стримувати свою агресію у дозволених межах, та своїми діями на ігровому майданчику призводять до небажаних наслідків для команди.

Не зважаючи на широку спрямованість наукових досліджень у сфері психологічної підготовки спортсменів-ігровиків [1; 6], питання про вплив рівня та типу агресії баскетболістів на ефективність їх ігрових показників залишається мало розкритим.

Мета дослідження – встановити кореляційну взаємозалежність між ступенем прояву агресивної поведінки баскетболістів та ефективністю їх ігрових показників.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати науково-методичні джерела з питання агресивності у спорті та її впливу на результати змагальної діяльності спортсменів.
2. Визначити ступінь та тип агресії баскетболістів студентської чоловічої команди ХДАФК.
3. Визначити ефективність ігрових показників баскетболістів студентської чоловічої команди ХДАФК.
4. Встановити взаємозалежність між ступенем прояву агресивної поведінки баскетболістів та ефективністю їх ігрових показників.

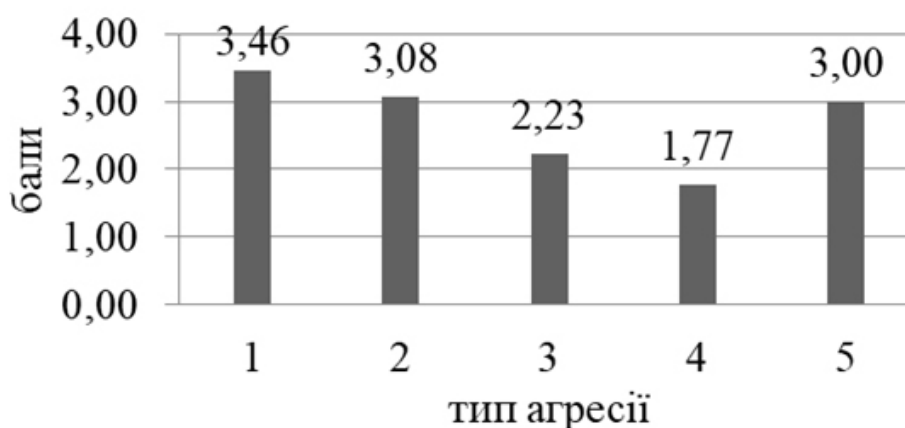
Матеріал та методи дослідження. У дослідженні приймали участь 13 баскетболістів

чоловічої збірної команди ХДАФК у віці 17-21 років. Тип та ступінь прояву агресії визначався психологічним опитувальником Л. Г. Почебут у тренувальній діяльності спортсменів (перед початком тренувальних занять). Аналіз ефективності ігрових показників баскетболістів проводився під час змагальних зустрічей за участю чоловічої збірної команди ХДАФК у Харківській аматорській баскетбольній лізі сезону 2016-2017 років. Отримані у ході психологічного тестування та педагогічного спостереження данні оброблялись методами математичної статистики.

Результати дослідження. За результатами психологічного тестування у більшості баскетболістів (76,9% спортсменів) чоловічої збірної команди ХДАФК спостерігається середній ступінь прояву агресії.

Середні показники групи за типом прояву агресивної поведінки вказують на домінування у спортсменів вербальної агресії (рис. 1) Найменш вираженою виявилася емоційна агресія у чоловіків-баскетболістів, що приймали участь у нашому дослідженні.

1 – вербальна агресія, 2 – фізична агресія, 3 – предметна агресія, 4 – емоційна агресія, 5 – само агресія

Рис. 1. Ступінь вираженості агресії у баскетболістів збірної команди ХДАФК

Аналізуючи ігрові показники баскетболістів чоловічої збірної команди ХДАФК було встановлено, що ефективність результативної передачі у спортсменів знаходиться у межах 11,2%, ефективність підбору м'яча на своєму щиті – 18,6%, на чужому – 6,4%. Ефективність перехоплень м'яча баскетболістами студентської чоловічої команди ХДАФК становила 5,4%.

За змагальні ігри в середньому баскетболісти допускали 17,6% втрат м'яча та у 20,6% випадках допускали фоли.

На наступному етапі нашого дослідження було встановлено кореляційні зв'язки між ефективністю ігрових показників баскетболістів та типом прояву агресії спортсменів (табл. 1).

Таблиця 1

Кореляційні взаємозв'язки між ефективністю ігрових показників спортсменів та типом агресивності (r) (n=13)

Ігрові показники	Тип агресії				
	ВА	ФА	ПА	ЕА	СА
<i>Ефективність:</i>					
Результативної передача	0,24	0,19	0,31	0,15	0,14
Підбору м'яча на своєму щиті	-0,19	0,64	0,53	0,22	0,68
Підбору м'яча на чужому щиті	0,18	0,69	0,38	0,23	0,68
Перехоплення	0,12	0,53	0,36	-0,18	0,61
<i>Кількість:</i>					
Втрат м'яча	0,41	0,43	0,23	0,38	0,19
Фолів гравців	0,68	0,71	0,68	0,65	0,47

Так, встановлена тісна кореляційна залежність між кількістю фолів, що допускають спортсмени під час гри та їх фізичною агресією ($r=0,71$). Підбір м'яча на своєму та чужому щиті найбільш пов'язаний із проявом фізичної агресії спортсменів та їх само агресії ($r=0,64-0,69$). На ефективність перехоплень м'яча має середній вплив само агресія та фізична агресія ($r=0,61$ та $r=0,53$ відповідно). Кількість втрат м'яча має низьку кореляційну залежність від вербальної, фізичної, предметної та емоційної агресії баскетболістів ($r=0,23-0,43$).

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що на сьогоднішній день питання агресивної поведінки баскетболістів залишається актуальним та мало розкритим у доступній науковій та навчально-методичній літературі. Встановлено, що у баскетболістів чоловічої збірної команди ХДАФК переважає вербальний тип агресії. Спостерігається кореляційна залежність між окремими ігровими показниками студентів-баскетболістів та ступенем прояву і типом агресії спортсменів.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження плануються у напрямку пошуку шляхів корекції агресивності у ігрових діях баскетболістів засобами спортивного тренування.

Список використаної літератури.

1. Бикова О. О. Визначення передстартових станів гандболістів 13-14 років на

- підставі індивідуальних значень норми стану. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт, 2016. Вип. 139. Т.2. С. 200-205.
2. Петренко Є. А., Бикова О. О., Техніко-тактичні дії гандбольних воротарів під час змагальної діяльності (на прикладі чемпіонату світу 2017 року серед чоловічих команд), *Спортивні ігри*, 2017. №3. С. 48-51.
3. Помещикова І. П., Пашенко Н. О., Чуча Н. І., Стрельникова Є. Я. Дослідження ефективності виступу чоловічої збірної команди України на чемпіонаті світу з баскетболу у 2014 році, *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 2014. № 2 (46). С. 161-165.
4. Романенко В. А. *Психофизиология агрессивности*. Донецьк, 2010. 142 с.
5. Сафонов В. К., *Агрессия в спорте*. Санкт-Петербург, 2003. 159 с.
6. Демченко Т. А., Помещикова І. П., Харченко С., Є. Вплив властивостей уваги на точність кидків м'яча у кошик баскетболістів студентської команди. *Спортивные игры*, 2017. №3. С. 16-20.